

L'hora del telespectador

Malgrat la destresa amb què prou escriptors catalans han sabut gestionar la seva col·laboració amb el mitjà televisiu, cal acceptar que la presència que hi té habitualment el conjunt de la literatura catalana és, ultra minsa, força desafortunada. Hi ha, d'una banda, el diletantisme guiat per l'atzar o l'estratègia comercial –en qualsevol cas: la incapacitat crítica– que regeixen els moments literaris dels programes de contingut genèric. Però massa sovint, també els que estan dedicats exclusivament als llibres han dissolt el contingut específic en aquesta inconsciència tan contrària a allò que ens ensenya la literatura. L'exemple més recent n'ha donat prou mostres. I no ens referim només als convidats o col·laboradors que, escollits sense buscar la professionalitat i els coneixements –amb comptades excepcions–, no tenen res a dir. De manera incomprensible, *L'hora del lector* també ha cedit l'únic espai televisiu destinat exclusivament a donar veu a la literatura catalana a tots aquells professionals que no el necessitaven perquè ja tenen els propis canals de difusió –es diguin Kiko Veneno, Santiago Auserón, Albert Serra, Bigas Luna o Lou Reed. I a tots aquells escriptors estrangers que, malgrat ser més coneguts a casa nostra que els d'aquí, s'han deixat caure per aquestes terres amb un llibre –a vegades de qualitat més que dubtosa– sota el braç. Però ja se sap: fer de *groupie* de qualsevol cantant vingut de fora mentre s'ignoren grans escriptors catalans és molt *cool*. En canvi, parlar del que es fa aquí tant com en qualsevol altre país es parla del producte interior, sempre serà, ai!, provincià –o, pitjor: nacionalista!

Entenguem-nos. No és que no pugui resultar profitós per al sistema literari català introduir-hi, mitjançant la televisió, aquell director de cinema apassionat per la lectura o aquell Premi Nobel de Literatura l'entrevista al qual suposa una aportació intel·lectual i humana considerable. És que negar insistentment als escriptors catalans l'únic espai que tenen per donar-se a conèixer fora dels seus tan restringits cercles, a canvi d'oferir-lo a algú que no dirà res o que dirà el mateix que repeteix en els milers de pàgines web que parlen d'ell, sí que és, francament, un acte d'autèntic provincianisme –i de fetixisme quan, a sobre, aquest algú és la

vídua de tal escriptor o el fill o la nora de tal altre, com si els coneixements literaris fossin una malaltia de transmissió sexual o genètica.

Tot plegat a canvi de res. Perquè amb aquest comportament tan cosmopolita els programes de llibres no aconsegueixen generar un major interès. Les seves audiències mitjanes en són una prova incontestable. Si bé és cert que difícilment podrien arribar a les dels espectacles més visceralment –tampoc no han de buscar-les al preu que aquests les paguen–, és absolutament capciós i mistificador atribuir-les al fet que la literatura té un ritme lent i és avorrida, cosa del passat. La bona literatura és absorbent, estimulante, apassionant, excitant, emocionant, viva, actual, trepidant, entusiasmadora... de tot, menys lenta, avorrida, obsoleta. I un programa sobre literatura ha de saber reflectir-ho televisivament. Encara que sigui a costa de la simplificació i un punt de banalització, cas d'aquell *The Big Read* que va emetre la BBC l'any 2003 i del qual tv3 va oferir el 2005 la versió en matèria històrica titulada *El favorit* –però per què ens n'ha estalviat la versió literària? Tot això suposant que ja siguin irrecuperables –per una incapacitat intrínseca de l'estat actual del sistema espectacular o pel tipus d'entrevistadors vividors que genera?– les converses amb contingut que van buscar molts presentadors, sovint a partir del model de Bernard Pivot.

Són programes al pol oposat dels que ha tendit a fer Televisió de Catalunya amb una actitud resignada, com si es tractés de pagar un peatge inevitable. Cert, més val això que res. Però encara valdria més creure en les possibilitats que, efectivament, té la literatura no només per entretenir, sinó per fer-ho més enllà de la simple frivolitat rosa. Potser llavors seria possible fabricar un programa de llibres amb els recursos necessaris per a muntar-lo en base a coneixements literaris i televisius, àmplia preparació, assajos... i una certa capacitat crítica. No tingueu cap dubte que això ens beneficiaria com a societat i evitaria que féssim el ridícul amb escenes com la del ja famosíssim «Tu, tot, tothom»: és evident que alguna cosa falla en el sistema literari nostrat quan la crítica literària s'exerceix des de l'*Apm?* i el *Polònia* sobre un programa de llibres, quan són aquells que han de dir a aquest que l'espectacle histriònic presentat solemnement com a «poesia» no és més que matèria de riota.

Per tot això, no seria especialment negatiu que es confirmessin els rumors que situen *L'hora del lector* com una nova víctima de les tan famoses retallades. A condició que la seva desaparició es convertís, a partir del coneixement i l'anàlisi de totes aquestes qüestions, en l'inici d'un programa que inciti el telespectador a llegir. O bé que conduïxi el ja lector al coneixement, la consciència i el pensament crític. Buscant sempre uns mínims d'audiència i d'intel·ligència que facin injustificable la retirada del programa de llibres de torn a l'hora de les retallades.